

BYGGTEKNIK

FAKTA HÄR ANVÄNDS INDUSTRIELL KLÄTTRING

Danmarks Radio i Köpenhamn, Danmark:

● I Köpenhamn byggs Danmarks Radios nya huvudkontor som även innehåller ett konserthus. Konstruktionen gör det svårt för byggnadsställningar att nå överallt och ett flertal klättrare har anlitats för att montera fönster, lister och konstverk på huskroppen.

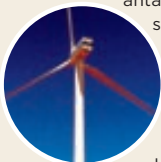
Gas- och oljeplattformar i Norge:

● Utanför Norges kust ligger ett flertal olje- och gasplattformar där byggnadsarbetare gör konstruktionsbyggen.

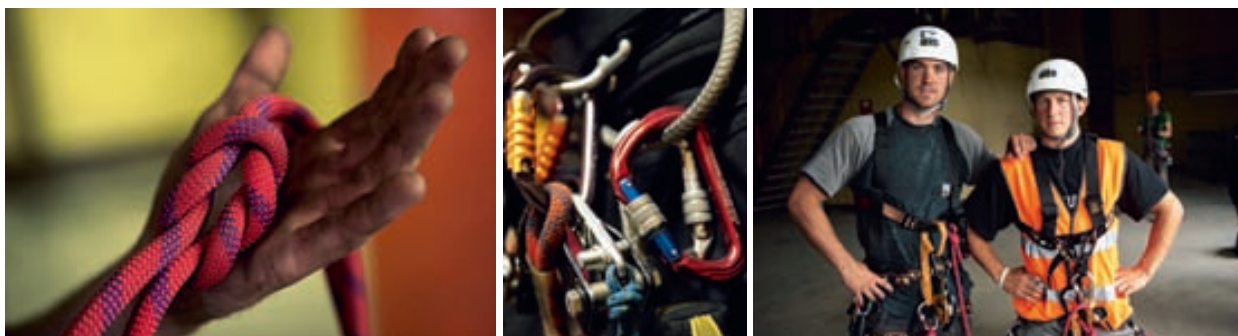
Vindkraftverk i Sverige:

● I Öregrund finns ett antal vindkraftverk som börjar bli slitna och behöver repareras. Till detta arbete har man anlitat klättrare för att komma åt högst upp i vindkraftverken.

En meter över marken hänger Jens Möller när han tränar. Det lär bli betydligt högre när han ska jobba med vindkraftverken i Öregrund.

Det är mycket att hålla koll på för Jens Möller och Micro Nordström. Bland annat måste de lära sig omkring 20 olika knopar.

Att använda sig av proffsklättrare där byggnadsställningar inte når lockar allt fler byggföretag. Byggnadsarbetarna som hänger i linorna måste ha järnkoll på minsta säkerhetsdetalj.

TEXT: PETER LEANDER FOTO: MAGNUS TORLE

DERAS LIV HÄNGER PÅ TVÅ LINOR

Här utbildas proffsklättrarna

Folk hänger och dinglar från taket i en urblåst industrilokal i nordvästra Skåne. En näst intill komisk syn. Bakom det nedlagda sockerbruket i Hasslarp, alldeles intill Hells Angels gamla lokaler, utbildas ett tiotal nordiska byggnadsarbetare i industriell klättring.

Instruktioner studsar mot väggar vars färg flagnat för länge sedan: "Gör så men inte så. Bra! Nej, fel. Så där ja!"

Kursen, som är inne på dag tre, pågår i en vecka. Hälften klarar inte examenstestet på första försöket. Säkerhetstänket är stenhårt.

David Norell är en av två instruktörer och visar den unge snickaren Jens Möller hur han ska ta sig ner med hjälp av repen.

– Du drar i det här repet, så här, visar David.

Jens hänger en meter över marken och lyder Davids instruktioner med fokuserad blick. En bit bort trampar en dansk byggnadsarbetare fel och blir hängande i luften. Hans kollega skrattar nervöst. Byggnadsarbetarna som går

kursen hos företaget Scan-Rope är alla hitskickade av sina arbetsgivare. Danskarerna arbetar på Danmarks Radios nya huvudkontor med att montera upp konstverk. Inga byggnadsställningar i världen når dit de ska. Huset är byggt i udda vinklar och endast med rep kommer man in i alla skrymslen och vrår där arbetet ska utföras.

Den norska ställningsbyggaren Knut Gröslund arbetar på olika olje- och gasriggar i Nordsjön, och tycker att det känns säkrare med rep än att balansera omkring på byggnadsställningar då havsvindarna blåser in över plattformen. De två svenska byggnadsarbetarna, Jens Möller och Micro Nordström, arbetar på ett bemanningsföretag och ska inspektera och reparera vindkraftverk så fort de är klara med kursen.

– Man börjar lära sig det här nu, säger Jens där han hänger i repen och kämpar med en knop. Men man måste hela tiden tänka ett steg före. Svårigheterna sitter i detaljerna.

Är du inte rädd?

– Jo, men va fan, man måste ju lita på grejerna, svarar han kaxigt.

Micro Nordström, som står intill och väntar på sin tur, tillägger att det är spänningen som lockar.

– Man får komma ut i världen. Efter vindkraftsverken i Öregrund har vi erbjudanden att få arbeta i Texas och Japan.

Men de har mycket att lära. Totalt ska de, förutom alla säkerhetssystem, rep och rutiner, kunna knyta omkring 20 knopar, och sitter till sent på nätterna för att lära sig knoparna utantill.

Det är genomgång på en avsats i stora rummet. Ett varmt ljus faller in genom de skitiga fabriksfönstrena. Den danske instruktören Christian Almer håller ett kort föredrag om hur och var man ska fästa linorna när man arbetar på hög höjd. Han förklarar att det

BYGGTEKNIK

Instruktören David Norell går noga igenom alla säkerhetsrutiner med Micro Nordström och Jens Möller.

man står på är ett säkerhetssystem, likaså räckena. Men att man alltid ska ha linorna fästa ovanför sig. Det minimerar falllängden om man skulle trilla.

Det råder en intensiv uppmärksamhet bland eleverna när Christian talar. Han slänger sig dramatiskt med hela sin kroppstyngd mot räckena för att visa att de kan fånga en, men att det ändå är repen som ska garantera ens säkerhet. Man måste alltid vara fastkopplad med sina två linor. Inget annat duger.

Enligt David Norell inträffar det ofta mindre händelser under klättringen. Inte att byggnadsarbetare faller, utan mindre incidenter. Någon glömmar att fästa repet där de ska, eller slår en felaktig knapp. Men alla snedsteg, oavsett karaktär, loggförs och graderas på en skala från ett till fem, där fem är allvarligast.

– Det är ungefär som med lex Maria inom sjukvården. Genom att varje misstag offentliggörs kan vi hela tiden förbättra säkerheten, säger David Norell.

Än så länge har Arbetsmiljöverket inte i detalj gått in och granskat den industriella klättringen. Verket hänvisar i stället till generella föreskrifter gällande att arbeta med rep. I Danmark, däremot, har dialogen varit betydligt intensivare. Christian Almer är involverad i ett samarbete med det danska Arbetsmiljöverket som förväntas resultera i vägledande direktiv gällande industriell klättring nu i höst.

Sverige ligger efter resten av Europa när det gäller antalet auktoriserade klättrare. I England finns till exempel omkring 5 000 auktoriserade klättrare.

Men det börjar hända saker på den svenska marknaden. Allt fler byggföretag hör av sig och vill utbilda sina anställda i industriell klättring.

– Många tycker inte att det är ekonomiskt försvarbart att lägga astronomiska summor på att hyra in en kran eller lift för att göra ett jobb som utbildade klättrare klarar av för ett betydligt lägre pris. ●

”Det är ungefär som med lex Maria inom sjukvården. Genom att varje misstag offentliggörs kan vi hela tiden förbättra säkerheten.”

”STÄLLNING SÄKRARE ÄN ATT DINGLA I ETT REP”

På Arbetsmiljöverket ser man industriell klättring som ett sistahandsalternativ. Att det är billigare ser man inte som en ursäkt. Ergonomi och säkerhet kommer i första hand.

– Det säger ju sig självt att det är säkrare att arbeta på ställning än att hänga och dingla i ett rep, säger Björn Andersson, som jobbar som

avdelningsdirektör på Arbetsmiljöverket.

Verket utgår från sina direktiv som säger att industriell klättring är ett sistahandsalternativ. Om det går är det alltid bättre att arbeta på ställning än i rep. Men samtidigt hävdar man att det ibland kan vara farligare att sätta upp en byggnadsställning än att utföra ett kortare jobb med linor.

Kunskapen om industriell klättring är liten,

vilket på Arbetsmiljöverket förklaras med att arbetsmetoden är relativt ny i Sverige.

– Generellt har vi inte känt oss glada över den här utvecklingen. Ergonomiskt sett är det inte bra. Men jag känner att vi inte har tillräckligt med kunskap. Vi har heller inte hört så mycket från företagen som håller på med industriell klättring, säger Gilbert Önssten, handläggare på Arbetsmiljöverket.